

Other Spaces (Mekan) of Muğla / Muğla'nın Başka Mekânları

MUSTAFA GİRGIN - MUSTAFA ERTÜRK - İLKER AYSEL - BAYRAM AKÇA

Muğla Sıtkı Koçman University, Muğla - Turkey

Abstract

“Space” means “Mekan” in Turkish which comes from Arabic. Concept of space has been examined by geography, architecture, urban and regional planning, and many disciplines, especially sociology. The concept of Mekan represents all the areas ranging from our closer surroundings to the space. The concept of mekan is easily consumed because it is used by many different paradigms for problem solving. Foucault's Heteropia (2005) indicates that the city binds its residences to itself and it is also an organic structure that represents the liveliness of cities. When we examined Foucault's classification of the six criteria, we found most of them in Muğla. The first purpose of this study is of identify the other spaces of Muğla by using the criteria of Foucault's heterotopic space. In this way, we found and identified new other spaces with the same criteria. In the background, when we tried to find some other new places, Muğla seemed like an organism whose arms extent to different directions. Another aim of this study is to identify Muğla's unique spaces and create a new map based on these unique places. Finally, we evaluated these spaces in terms of the principles of heterotopia and determined identification tags. These tags were placed on the city plan with the help of the Arcgis 9.3.1. Cities which have evolved as a living organism have other spaces. The interaction of the other spaces with city is like a pendulum or metronome. At the end of the study, we recognized that we added some other viewpoints to the concept of Heteretopia as a result of creating a new map. We expect when someone looks at this map, he/she can see how other spaces draw Muğla to themselves.

Keywords: Space, Mekan, Muğla, Arabic, Turkish

Özet

Arapça bir kavram olan mekân, coğrafya dışında, mimarlık, şehir ve bölge planlaması ve sosyoloji başta olmak üzere birçok disiplin tarafından incelenir. Aynı zamanda bu kavram, yaşantı ve deneyimler yoluyla yanı başımızda duran özel alanlardan, uçsuz bucaksız uzay genişliğine kadar uzanan bir algıyla da beslenir. Mekan kavramı, bilim çevreleri tarafından çok sık kullanılan kavramlar arasında yer almıştır. Foucault'nun başka mekanları (heterotopya) (2005), mekânların şehrin halkını kendine bağlamasını ve kentlerin canlılığını gösteren birer organik yapıyı işaret etmektedir. Foucault'nun konuyla ilgili çalışmalarında ortaya koyduğu altı ölçütlü sınıflaması incelendiğinde birçoğunun Muğla'da bulunduğu belirlenmiştir. Bu çalışmanın birinci amacı, Foucault'nun heterotopik mekân olarak tanımladığı başka mekânların ölçütlerini kullanarak Muğla'nın başka mekânlarını belirlemek ve aynı ölçütleri kullanarak listede olmayan başka yeni mekânlar elde etmektir. Bunun arka planında, toplumun nerede toplanacağını belirleyen başka mekânlar bunları belirleme ilkeleriyle birlikte Muğla'ya uygulandığında kolları farklı yönlere doğru uzamış bir canlı görüntüsü elde edilmiştir. Diğer bir amaç ise Muğla'nın kendine özgü başka mekânlarını ekleyerek bir başka mekânlar haritası yapmaktır. Son olarak bu mekânları heterotopya ilkeleri açısından değerlendirip ve her birine bir kimlik etiketi vermektir. Son aşamada Arcgis 9.3.1 programında hazırlanan Muğla şehir planı üzerinde başka mekânlar yerleştirildi. Şehirlerin canlı bir organizma olarak geliştiğini gösteren başka mekânların şehirle etkileşimi-bir ucu elimizde olan lastik ipin diğer ucundaki topun gidip geri dönmesi gibi-bir süre

sonra toplumu etkilemeyi başarmaktadır. Çalışmanın sonuna doğru bir haritanın ortaya çıkması nedeniyle heterotopya kavramına bakışımız ciddi şekilde başka yönler kaymıştır. Bu haritaya bakanların, başka mekânların Muğla'yı kendine doğru nasıl çektiğini görmeleri beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mekan, Muğla, Arapça, Türkçe

Giriş

Mekân kavramı, yaşantı ve deneyimler yoluyla yanı başımızda duran özel alanlardan, uçsuz bucaksız uzay genişliğine kadar uzanan bir algıyla beslenir. Öteden beri bazı sorunları çözmek için bilimsel paradigma tarafından çok kullanılması, mekan kavramını kolay tüketilen kavramlar arasına sokmuştur. Urry (1999)'nin turizm mekânlarını tüketilen mekânlardan saymasının altında yatan temel neden, dönüştürülmüş olmaktır. Foucault'nun heterotopyası (2005), mekânların şehrin halkını kendine bağlaması kentlerin canlılığını gösteren birer organik yapıyı işaret etmektedir.

Coğrafya'da mekân anlayışındaki gelişmelere bakacak olursak; dünyadaki her yerin adım adım işaretlenmiş, açıklanmış ve anlaşıldığını görürüz. Günümüz dünyasında mekânsal sınırlamalar, kontroller ve sınıflandırmalar, mekân kültürünün yeni popüler mekân arayışının sonucudur. Mekânı çizgisel ve iki boyutlu olarak görmeye alışkın tavırlarda son yıllarda ciddi değişimler meydana gelmiştir. Harvey (2003)'in hızlı düşünceleri zaman ve mekânı kaynaştırıp sıkıştırırken, Auge (1995), kültür bindirmesiyle dünyanın farklı yerlerinde aynı anda yaşanan eski ve yeni tüm kültürleri son çağdaş dünya olarak tanımlamıştır. McLuhan (2001), dünyayı küresel köye dönüştürürken; Foucault, başka ya da öteki mekânların (heterotopya) toplumu kendi dışına nasıl çektiğini göstermiştir. Böylelikle her yeni teori mekâna bakışımızı yeniden değiştirmek üzere değiştirmiştir.

Muğla'nın Coğrafi Belleği

Muğla yöresi, yüzeyi çeşitli karstik şekillerle arızalanmış bir plato görünümündedir. Çeşitli devirlere ait arazinin temelini Paleozoik ve Mezozoik yaşlı şist ve kalkerler oluşturur. Doğu ve Batı Menteşe dağları arasında İç Menteşe olarak tabir edilen yörenin sınırlarını Büyük Menderes Irmağının kolu olan Dipsiz Çayı ile Gökova Körfezi çizer (Güner, 2001:107).

Yörenin bugünkü rölyefi eski aşınım yüzeylerinin muhtemelen büyük çaplı kıvrılma ve kırılmalarla yükselmesi ve sonucunda da zemindeki kalkerlerin varlığına bağlı olarak karstlaşma olayının kuvvetlenmesiyle meydana gelmiştir (Darkot&Erinç, 1953-54:186). Böylece yörede Muğla, Akkaya, Gülağzı, Yerkesik, Ula, Yenice, Çamköy, Yeşilyurt, Tınaz, Çiftlik, Büyük Kuyucak ve Denizova polyeleri ile birçok dolinler oluşmuştur (Güner, 2001:108). Yörede geniş ölçüde NW-SE doğrultulu tektonik yapı mevcuttur (Kayan, 1971:298). Muğla ile Gökova arasındaki polyelerin dizilişi aynı doğrultuda uzanan faylarla paralellik gösterir (Yalçınlar, 1964:122). Muğla, Yeşilyurt, Yerkesik, Yenice ve Ula polyeleri de bu tektonik hatlara uygun olarak uzanırlar.

Muğla ve çevresinde Akdeniz termik rejimi ile bu termik rejimin geçiş tipi görülmekte olup, genel olarak kış ayları serin-ılık, yaz ayları ise sıcak geçer. Ancak, yükselti ve denize yakınlık-uzaklık gibi faktörler nedeniyle kıyı kesimi ile kıyıya göre daha içeride ve yüksekte bulunan depresyonlar arasında önemli farklılıklar bulunur. Örneğin ocak ayında Muğla'da ortalama sıcaklık 5.3 °C iken Bodrum'da 11.1 °C'dir (İkiel, 2004:21).

Muğla, 1990'lı yıllara kadar çok hızlı nüfuslanan bir şehir özelliği göstermemiştir. 1900'lü yıllarda 16000 olarak tahmin edilen şehir nüfusu, 1990 yılı nüfus sayımında 35605 kişi olarak sayılmıştır. 1992 yılında Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi kurulmasıyla birlikte şehrin nüfus artış hızı artmış ve 2012 yılı şehir nüfusu 64706 olarak tespit edilmiştir. Muğla şehri bir hizmet şehridir. Başta şehirde yaşayanlar olmak üzere çevresindeki bağlı ilçe ve köylere hizmet verir. Bu hizmetlerin çoğu kamu hizmetleridir. Özellikle kıyı ilçelerinin turizmle gelişmiş olması

şehrin bir pazar olarak gelişmesini kısıtlamıştır. Bu anlamda ekonomik canlanma üniversitenin şehre katkısıyla sınırlı kalmıştır denilebilir. Sınırlı bir ekonomik hayatı olan şehrin gelişim hızı da bir yavaş seyretmektedir.

Muğla'nın Tarihsel Belleği

Muğla'nın Antik çağdaki geçmişi hakkında elimizde adı hariç birkaç belgenin dışında kanıt yoktur. Bunlardan ilki Rodos egemenliğinde olduğu dönemi işaret eden bir yazıttır. Yazıtta Muğla'nın adı mobella olarak geçmektedir. Diğer de bir Karya prensi tarafından bastırılan sikkenin M.Ö. IV-V. Yüzyıla ait olması nedeniyle elimizdeki bilgilere göre Muğla'nın günümüzden ikibinbeşyüz yıl kadar geriye giden bir tarihinin olduğunu göstermektedir. Ortaçağ boyunca daha hareketli bir dönem geçiren Muğla önce, Bizans İmparatorluğu altında bir metropolitlik olmuştur. XI. Yüzyıldan itibaren Türk akıncılarıyla tanışan bölge zamanla Menteşe Beyliği olarak gelişmiş ve Beçin (Milas yakınlarında kale) merkez olmuştur. Osmanlı devleti egemenliğine Yıldırım Beyazıt zamanında geçen Muğla, bir idari merkez yapısını sürdürmesine rağmen ekonomik ve kültürel bir merkez olmamıştır (Tekeli, 2006). Cumhuriyet sonrası muğla çalışmasında ise Muğla, Milli Mücadele yıllarında derinlemesine incelenmiş ve İzmir'in Yunanlılar, Muğla'nın İtalyanlar tarafından işgali ayrıntılı bir şekilde verilmiştir (Akça, 2002). Buna göre ülkemizin önemli merkezlerinden biri olan Muğla'nın geçmişi coğrafi, siyasal ve idari nedenlerden dolayı ihmal edilmiş durumdaydı. Şehre mimari yönden baktığımız zaman Cumhuriyet öncesi için Ulucami, Kurşunlu, Şeyh ve Şahidi camilerini ve saatli kuleyi görüyoruz. Cumhuriyet sonrası için ise, Cumhuriyet meydanı, Halkevi, Konakaltı gibi tanıtıcı yapılardır. Bugün Muğla'da yaklaşık olarak son 200 yıl içinde yapılmış eski binaların restorasyonu sürmektedir. Muğla'nın eski cazibe merkezi olan Arasta çevresindeki eski tarihi binaların restore edilmesiyle bir taraftan şehrin tarihi silüeti canlanmakta diğer taraftan da geçmişi yansıtan bu örnekler daha çok ilgi çekmektedir.

Osmanlı Devleti'nin, XIX. Yüzyılın son çeyreğinde yani Tanzimatla birlikte Anadolu'ya yayılan bir hizmet anlayışına bağlı olarak il merkezlerine yaptığı saat kulesi ve şehir meydanı gibi mimari düzenlemeleri Muğla'yı da içine almıştır. Bu kapsamda vaktiyle Yalabık Parkı olarak bilinen şimdiki belediye parkının olduğu bölge şehir meydanı olarak seçilmiştir, Bugün Belediye Başkanlığı binası olarak kullanılan bina o tarihte Hükümet binası; müze olarak kullanılan bina cezaevi ve Konakaltı Kültür Merkezi de otel olarak inşa edilmiştir. Burada gelişen merkezin saatli kule üzerinden Aydın yönüne bağlantısını sağlayan yollar da iş ve ticaret merkezi olarak şekillenmişti. Bu merkezin zamanla şehrin güneyine doğru kendini açmaya çalışması, sonuçlarını Cumhuriyetin ilk yıllarından sonra 1926 imar planıyla kendini göstermiş ve 1937'de bugünkü Atatürk heykelinin olduğu Hükümet binası, Valilik konutu ve Halkeviyle çevrili olan meydan Genç Cumhuriyetin yeni tören alanı olmuştur. Böylece Muğla merkezinin kuzeyden güneye doğru genişlemesine ayak uyduran planlar ve bu fırsatı iyi değerlendiren kentsel dinamikler şehrin sokaklarını güneydeki bahçeleri yutacak hızla gelişmiştir. Sonunda milenyuma doğru Muğla, kendine üçüncü bir merkez bulma öncesinde yepyeni bir kentsel çekimle tanışmıştır. Muğla Üniversitesinin Kötekli'ye kurulmasıyla eski merkez yerini Cumhuriyet meydanıyla Üniversite arasında bir eksene bırakmak zorunda kalmış ve bir süre hızını azaltmış görünen şehrin iç dinamikleri tekrar devreye girmiştir.

Başka Mekanlar Ya Da Heterotopyanın İlkeleri

Dünyanın popüler kültürün içinde her geçen gün daha fazla gömüldüğü bu dönemde itme-çekme şeklindeki düzenekler oldukça fazladır. Demirin havanın nemini kendine çekerek paslanmasına rağmen bunu içine almayıp dış yüzeyinde sınırlı tutmaya çalışması gibi. Bu kaçınılmaz bir etkileşimdir. Bugün piyasaların en önemli güçlerinden biri de bir itme-çekme kuvvetiyle çalışır. Dünya kadar mal dağıtıcılar üzerinden tüketicilere ulaşırken üretici firma

reklam ve benzeri tanıtımlar yaparak bayilerinin kendi mallarına ilgiyi artırmaya çabalar. Malı sattığı bayi yerine doğrudan son kullanıcıya etkilemeye çalışır. Heterotopyanın sıradışı anlayışı araçları ortadan kaldırıp doğrudan kentin sakinlerini etkilemesidir. Toplum, otoritenin kentin dışına çıkarmaya çalıştığı ya da içerde tutmak zorunda kaldığı, dışlayıp gözden çıkardığı bu mekânlar tarafından kendine doğru çekilerek yeni bir boyut kazanır. Aynı şekilde bilincin etkisiyle geçmişe bağlanırken genellikle mekânları kullanırız. Bildiğimiz, yaşadığımız ve önemseydiğimiz mekânlar bizi kendine çeker. Heterotopyaları oluşturan mekânlar da, kamusal alandaki mekânlardan olsun olmasın toplumu kendine çekmek için yarışır.

Heterotopya toplumun nerede toplanacağını belirleyen ve toplumu kendi mekânlarının dışına doğru sürükleyen mekânlardır. Muğla'nın Arasta çevresinden Cumhuriyet Meydanı-Muğlalı işhanı arasına doğru genişleyen merkezi, 1992 yılından sonra üniversite nedeniyle Uğur Mumcu bulvarına doğru kaymış ve eski merkezler yerini yeni bir eksene bırakmıştır. Zaman ve mekân başından beri kesişerek gelmektedir. Muğla'nın 40 km. kareye yaklaşan polye tabanı kenarına sıkışıp kalmış eski dokusunun korunmasına yönelik sürdürülen imar planları ve korumacı anlayışlara bağlı uygulamalar, heterotopyanın örnek leriyle delinmiş ve kentin mücavir alanlarının dışına kadar taşma eğilimini tetiklemiştir. Nitekim bugün merkezkaç etkisiyle savrulan dokunun parçaları, yıllardır tutulmuş haldeki mekânların kendine bir kurtarıcı bulmuş gibi ormanlık alanlara ve tepelere doğru saçılmıştır. Buradaki temel sorun heterotopyanın internetin etkisiyle ne zamandan beri iş başında olduğudur. Artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak ve mekanlar kendi bildiğini okumaya devam edecekler.

Foucault heterotopyalarını öncelikle ayrıcalıklı ve kutsal veya yasak yerler için kullanmıştır. Sapma mekânları ise normal olmayan yerlerdir. Foucault'nun kriz ve sapma heterotopyası ilkelerine göre baktığımız zaman günümüzde kriz heterotopyaları azalmaktadır. Balayı evleri gibi kriz heterotopyaları yerine cezavi ve klinik gibi sapma heterotopyaları gelmektedir. Sonuç olarak hangi türde olursa olsun başka mekânların tarihsel açıdan işlevsel dönüşümü kaçınılmazdır. Foucault, bu mekânları kategorilere ayırırken batı ve doğu toplumlarına ait örnekler vererek anlamı kolaylaştırmakla kalmamış biraz da derinleştirmiştir. Aşağıdaki listeye dikkat edecek olursak, başka mekânlar toplumun kendi dinamik yapısı içinde bir bütünün parçaları olarak evrimleştiğini görürüz. Bir mekânın işlevini yitirip başka bir mekânsal kategoriye geçmesi nasıl normal görünüyorsa, onun başka bir mekânla birleşmesi de mümkündür. Foucault, başka mekânları aradan geçen bunca yıl sonra yeni bir kategori ekleme konusunu tartışma kısmına bırakmak üzere şu ölçütlere göre belirlemiştir;

Ayrıcalıklı, ayrılmış kutsal ve yasak yerler: cezaevi

Toplum için işlevsel mekânlar: mezarlık

Birden fazla mekânın birarada olduğu yerler: yerleşke, AVM

Zamanın aşıldığı mekânlar: müze

Kontrollü ve yalıtılmış mekânlar: otel

Diğer mekânların yerine geçen geçici yerler: bahçe, yazlık ve yayla

Muğla'nın Başka Mekanları Haritası

Heterotopya haritası Netcad ortamında hazırlanmış olan 1/5000'lik Şehir Plan haritasının Arcgis 9.3.1 ortamına dönüştürülmesiyle elde edilmiştir. Harita üzerindeki tüm fonksiyonlar alansal, noktasal ve çizgisel olarak yeniden düzenlendi ve heterotopik mekanların işaretlenmesi sürecine geçildi.

Muğla'nın Heterotopyasının haritalanması ilk olarak mekânların belirlenmesiyle başladı. Haritada siyah işaretler eski mekânları renkli olanlar ise aynı mekânın güncel yerini göstermektedir. Bu haritanın zaman içinde çevreye doğru genişleyen bir itme kuvvetinin etkisi altında kalan başka mekânları görmemizi sağlıyor. Haritanın son şeklini alması sırasında temel nokta itilip savrulan mekanların eski yerlerini ve yeni yerlerini göstermekti. Bunu tamamen

gerçekleştirdik diyemeyiz. Bu haliyle eklenecek yeni mekanlarla birlikte çalışmanın uygulama sorunları da daha netleşecektir. Elimizdeki şekliyle bir giriş niteliğindeki bu haritanın eleştiriler ve yeni mülakatlarla geliştirileceğini düşünüyoruz.

Tartışma ve Sonuç

Pahl, günümüz kentlerinin gizli doğa güçlerinin değil, bürokratların kişisel olmayan güçlerinin, daha başka bir ifadeyle kent idarecilerinin kontrolünde olduğunu savunur. Kent idarecileri, konut ve eğitim gibi kent kaynaklarının dağılımını kontrol ederken, diğer taraftan mevcut kaynakların (paranın) nereye harcanacağı, park ve oyun alanlarının, eğlence ve alışveriş merkezlerinin seçimi gibi konularda karar vermektedirler. Günümüz kentleri büyüyüp karmaşılaştıkça kent idareciliğine, bürokrasiye ihtiyaç artarken, insanlarda yabancılaşma, güçsüzlük ve çevrelerinin kontrolünü kaybettikleri duygusu da artmaktadır. İdarecilerin küçük gibi görünen kararları, herhangi bir ailenin hayat tarzını, çevresini ve geleceğini farklı şekillerde ve derinden etkileyebilmektedir (Slaterry, 2010). Bu bağlamda bir kentsel bellek çalışması için Heterotopik bir analiz oldukça işlevsel olabilmektedir.

Yukarıda gerçekleştirdiğimiz çalışma, geleneksel coğrafyanın ve pozitivist bakış açılarının dışında değerlendirilebilir. Ancak, Foucault'nun heterotopyası Muğla'nın kentsel belleğini açığa çıkarmak için oldukça faydalı olmuştur. Örneğin, zaman içinde kentin dışına itilmiş cezaevi ya da mezarlık gibi mekanların izini sürmek bize birçok mekanlara dair birçok açıklama yapma fırsatı sunmaktadır. Bugün, Muğla Atatürk heykelinden Akyol'a doğru uzanan Recai Güreli caddesinin sol tarafı Muğla'nın ileri gelen eşrafının bahçeleri idi. Şehrin idarecilerinin vermiş oldukları kararlarla bu bahçeler önce konut imarına açıldı. Sonra şehrin silüeti değişti. Daha sonra da bu yeni mekanlarda yaşayanların yaşam tarzları klasik yaşamdan modern yaşama geçti.

İtilmiş mekanların izini sürmek, hemen her kent için kolay öngörülebilir bir çalışma olabilir. Esas zor olan, çekilen mekanları analiz etmektir. Mekanları dönüştüren kentliler midir, yoksa yukarıda sözünü ettiğimiz kent idarecileri mi? Altan'ın da (2008) belirttiği gibi, kent hem bir araçtır, hem zırhtır, hem de her türlü değiş tokuş ilişkisinin doğum-ölüm yeridir. Ancak, kentte yaşamının yasaları çoğu zaman bireyin insiyatifi dışında kalmaktadır. Bunda, halkın demokrasiye inancının azalmasından hızla ilerleyen neo-liberalizme kadar birçok faktör etkilidir.

Türkiye'de kentlinin belleği de heterotopya gibi çalışır. Bütün dönüşümlerin farkında olan kentli, yeniye uyum sağlarken çoğu zaman eskiyi unutmaz. Muğla örneğinde, "eski cezaevi" diye adlandırılan mekan, aslında çoktan dönüşümünü tamamlamış, başka bir yer olmuştur. Ancak şehrin eski sakinleri cezaevinin adını hiçbir zaman unutmamışlardır. Bu noktada coğrafyada heterotopyanın kullanılmasının "başka yerleri" anlamamızı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akça, B., (2002). Sosyal-siyasal ve ekonomik yönüyle Muğla (1923-1960). Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Altan, H. Z., (2008). Bir sürgünlük biçimi: metropol yaşamı. İstanbul Üni. İletişim Fakültesi Dergisi (sayı 34). s. 5-21
- Auge, M. 1995. Çağdaş dünyaların antropolojisi (Tufan, H., Çev.). İstanbul: Kesit.
- Darkot, B., & Erinc, S. (1953-54). Güneybatı anadolu'da coğrafi müşadeler. İstanbul Üniversitesi Coğrafi Enstitüsü Dergisi (5-6), s. 179-196.
- Foucault, M. 2005. Özne ve iktidar (Ergüden, I., Akınhay, O., Çev.). İstanbul:Ayrıntı.
- Güner, İ. (2001). Muğla ve çevresindeki yerleşmelerin gelişmelerini etkileyen coğrafi faktörler. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(4), s. 105-132.
- Harvey, D., 2003. Postmodernliğin durumu : kültürel değişimin kökenleri (Savran, S., Çev.). İstanbul: Metis.

- İkiel, C. (2004). Muğla ilinin coğrafi özellikleri muğla kitabı (s. 15-25). içinde Muğla: Printer Ofset Matbaacılık.
- Kayan, İ. (1971). Gökova ve çevresinde fiziki coğrafya araştırmaları. Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi, Coğrafya Araştırmaları Dergisi.(3-4), s. 295-336.
- McLuhan, M. 2001. Global köy: 21. yüzyılda yeryüzü yaşamında ve medyada meydana gelecek (Düzgören, Bahar Ö., Çev.). İstanbul: Scala.
- Slaterry, M. (2010). Sosyolojide temel fikirler (Demiriz, G., Çev.). Bursa: Sentez Yayıncılık.
- Tekeli, İ. (2006). Tarih içinde muğla. Muğla: Muğla Belediyesi.
- Urry, J. 1999. Mekanları tüketmek (Öğdül, Rahmi G., Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Yalçınlar, İ. (1964). Muğla bölgesinde jeomorfolojik araştırmalar. İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi (5-6).